

Høringsvar – forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene

Andreas Møllerløkken

Jeg har lest Høringsbrev 2017 – forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriften. Mine kommentarer er gitt fra meg som privatperson, og er ikke forpliktende for mine arbeidsgivere.

Det følgende svaret er rettet mot forslagene til endringer som er fremmet for kapittel 26 om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk.

Arbeidstilsynet foreslår omfattende endringer for kapittel 26 med bakgrunn i at det har vært flere fatale ulykker innen innaskjærs arbeidsdykking i Norge, og at Arbeidstilsynet nå må heve sikkerheten for arbeidstageren under vann. Det er ikke vanskelig å være enig med Arbeidstilsynet om at man ikke kan fortsette virksomheten uten at grep blir tatt, men på flere punkter vil jeg etterspørre saksgrunnlaget for de grepene de nå foreslår.

Man viser i innledningen til endringsforslagene (s. 16) til at man de siste 50 årene har hatt 1 – 1 ½ dødsfall innen profesjonell dykking hvert år. Hvor er denne statistikken tilgjengelig? Og som er kjent fra medieomtale de senere årene, så har mange av ulykkene de siste 10 årene vært knyttet til dykking innen havbruks- og fiskerinæringen. Samtidig sier Arbeidstilsynet at også andre deler av dykkebransjen er belastet med uakseptable ulykkestall. Hvilke deler er det her snakk om, og hva er tallene?

Jeg var selv medlem av den arbeidsgruppen som ble nedsatt av Arbeidstilsynet for å utarbeide tilrådninger for yrkesdykking innen havbruk, herunder skjellsanking. Til denne delen av dykkeaktiviteten har ulykkestallene vært uakseptable høye. Det ble i denne arbeidsgruppen gjentatt ved flere anledninger at de tilrådingene som ble gitt, ble gitt spesifikt inn mot denne dykkeaktiviteten, og at man ikke kunne generalisere for annen dykkeaktivitet. At nå Arbeidstilsynet tar de anbefalingene som ble gitt spesifikt mot en bransje av dykkernæringen, og vil gjøre de gjeldende for all dykking, er å trekke konklusjonene fra arbeidsgruppen for langt.

En stor mangel i dag er at det ikke finnes noen god oversikt over aktiviteten som drives innen dykking innaskjærs. Det er begrenset med tilgang til registre/oversikter over hvor mange firma som opererer, hvor mange dykkere som er aktive, samt hvor stor aktivitet den enkelte har. I tillegg mangler en

samlet oversikt fra de behandlende universitetssykehusene, som kunne fortalt noe om risikoforholdene i forhold til behandlinger for trykkfallsyke.

2.8.2 § 26.6

Man har dessverre erfart at dykkere har gått tom for luft, men å innføre overflateforsynt pustegass i all dykkevirksomhet vil ikke endre på ulykkesrisikoen. Det er min oppfatning at i de ulykkene dette gjelder, ligger årsakene til ulykkene mer i at forskriftene for arbeid under vann ikke har blitt fulgt i utgangspunktet, ikke på utstyret som har blitt brukt. Arbeidstilsynet sier nå indirekte at dykking med bruk av SCUBA ikke er tilrådelig. Jeg mener det er fullt mulig å dykke sikkert med bruk av SCUBA. Om man har gode risikovurderinger, gode rutiner og god kommunikasjon mellom dykker og dykkeleder, vil arbeid under vann kunne gjennomføres på en trygg og sikker måte. Vitenskapelig dykking er et godt eksempel på dette. Redningsdykking et annet.

Å argumentere med at en dykker som setter seg fast og må kutte seg løs, vil ha hele sitt reservepustegassforråd tilgjengelig for å svømme til overflaten, mens en som dykker selvforsynt vil være over på reservepustegassen før han kommer seg løs, er om noe søkt. Om en dykker setter seg fast, vil dette blir meldt til dykkeleder, og hjelp vil være underveis lenge før man må over på reservepusteluft. Dette må jo være likt for både de som dykker med overflateforsynt og de som dykker selvforsynt. Det viktige her er umiddelbar respons fra dykkerleder og beredskapsdykker – ikke hvilket utstyr dykkeren svømmer med. Å begrunne en endring til overflateforsynt med at et fullt forsvarlig arbeidsmiljø ikke kan sikres med annet enn overflateforsynt pustegass, er mangelfull. Det er bare å vise til de to siste ulykkene innen arbeidsdykking i Norge som var med overflateforsynt pustegass. Man vil ikke hindre disse ulykkene selv om alle går over på overflateforsynt.

2.8.3 § 26-11

Dykkebevis / sertifikat for vitenskapelige dykkere.

Et samlet vitenskapelig dykkemiljø har foreslått at vi må legge oss på Europeisk standard for vitenskapelig dykking, European Scientific Diving og Advanced European Scientific Diver. Dette er en internasjonalt anerkjent utdanning for vitenskapelige dykkere. At man tidligere har gitt disposisjoner slik at personer med vitenskapelig dykkersertifikat har fått anledning til å ta jobber utenfor vitenskapelig sektor, må ikke legges til grunn for å kreve at vitenskapelige

dykkere må utdanne seg på linje med klasse A og klasse B. Rekruttering til vitenskapelig dykking skjer i all hovedsak gjennom en dyp, faglig interesse for noe i havrommet, det være seg biologi, arkeologi, oceanografi eller annet. Dykking blir brukt som et verktøy for å gjennomføre vitenskap. I en internasjonal sammenheng vil Norge med det foreliggende forslaget spille seg selv ut over sidelinjen, og flere store forskningsprogrammer som er initiert, både gjennom satsinger i Norges Forskningsråd og internasjonale programmer, vil ikke kunne gjennomføres.

Vitenskapelige dykkere konkurrerer ikke med kommersiell virksomhet. Vitenskapelig dykking er dykking i regi av forsknings- og forvaltningsinstitusjoner hvor hensikten med dykkingen er vitenskapelig arbeid innenfor overvåkning, bevaring og forvaltning av naturmiljø og/eller kulturminner, samt opplæring i slik dykking.

Arbeidstilsynet viser til HSE i England ved flere anledninger i dette forslaget. Jeg vil påpeke at HSE har:

"The HSE have divided the Diving Industry into a number of sectors. For each sector there is guidance as to how to comply with HSE regulations. Guidance for Scientific Diving is given in the Scientific and Archaeological Approved Code of Practice (ACoP)(4)."

- 4 Approved Code of Practice: Scientific and archaeological diving projects (Diving at Work Regulations 1997).
- Norwich; HSE Books 1998: L107: 26pp.

Det vil være formålstjenelig at også vitenskapelig dykking får enten en egen forskrift, eller et varig unntak i forskriften, på linje med sportsdykkeinstruktørene og redningsdykkerne. Det er heller ingen grunn til å ikke tillate undervannsfotografering ved hjelp av lettere dykkeutstyr.

2.8.12 § 26-28

Om dykkecomputer og dykketabeller.

Arbeidstilsynet foreslår her en slags hybridløsning med bruk av både flernivåtabell slik det er gitt åpning for gjennom norsk dykke- og behandlingstabell, samt at man samtidig kan benytte dykkecomputer. Og da til enhver tid følge den som er mest konservativ, det være seg tabell eller computer.

Det som bør være det overveiende prinsippet for valg av tabell og computer, er hva som er anerkjent risiko for trykkfallsyke. Det er ingen dokumentasjon i dag som undertegnede er kjent med, som tilsier at dykking med computer innebærer

større risiko for trykkfallsyke enn dykking etter tabell. Før man er enig om hva som er anerkjent risiko, er det kun en teoretisk øvelse å begynne å skille på anerkjente tabeller. Dette gjelder også for computere. Arbeidstilsynet fikk utarbeidet en rapport om computer hvor det står anbefalinger om hva som bør være på plass for å kunne benytte computer på en sikker måte.

I dag er det en produsent som har gjennomført en tilstrekkelig validering av sin dykkecomputer, og det er den computeren som benyttes av US Navy (Cochrane). Nok en gang vil jeg understreke at dette er min oppfatning. Nå er det mange computere å få på markedet, og innen fritidsdykking er computer mer regel enn unntak. Ingen dykker uten. Men når man skal ta det inn i arbeidsdykking, er det lagt ned anbefalinger for hva som må være på plass for om man skal ha oversikt. Så lenge det ikke tas initiativer fra myndigheter/styrende organer for å få gjennomført anbefalte tiltak, er det rett at det ikke er tilstrekkelig dokumentert evt hvilke computere som kan tilfredsstillere kravene innen arbeidsdykking.

Det er spesielt innen dykking hvor man arbeider på forskjellige dybder, flernivådykk, at en computer virkelig vil være et nyttig verktøy. Her er det ikke bare maks dybde og tid som vil være viktige faktorer, men også tid mellom dybdene. En computer vil gi en nøyaktig logg på dykket, og vil fortelle om dykkeren beveger seg for fort i vannsøylen, har gjentatte opp- og nedstigninger og vil også kunne gi dykkeren selv et solid grunnlag for hvordan han skal avbryte dykket sitt om kommunikasjonen med dykkerleder av en eller annen grunn blir brutt.

Det vil være svært nyttig om både Arbeidstilsynet og andre større organisasjoner med dykking i sin virksomhet får satt ned hva de mener er anerkjent risiko. Dykking er arbeid under vann, som naturlig innebærer større risiko enn om man jobber i fri luft. Risiko for trykkfallsyke er noe man må ta stilling til, og denne kan ikke være lik null. Trykkfallsyke er også den parameteren man ser etter når man evaluerer dykking. Dykking uten trykkfallsyke er målet.

Man vil innføre bunntidsbegrensninger og dykkefri dag, og argumenterer med at dette vil redusere risiko for trykkfallsyke. Men er det belegg i dag for å hevde at man må begrense aktivitet ut ifra trykkfallsyker/behandlinger? Her er også bakgrunns materialet for endringsforslagene vagt. Om man ønsker å redusere eksponeringen for den enkelte dykker, bør det også begrunnes bedre. Det er i dag ikke dokumentert langtids skader av dykking med mindre man har hatt episoder med trykkfallsyke. Så det å redusere risiko for trykkfallsyke er en god tanke fra Arbeidstilsynet, men jeg er ikke sikker på at risiko for trykkfallsyke vil bli mindre med å innføre dykkefri dag eller bunntidsbegrensning.

2.8.21 § 32-3

I bakgrunn for endringsforslaget står det at ”*det er utstedt flere tusen dykkerserterifikat klasse S som benyttes i forbindelse med arbeidsdykking (...)*”.

Nok en gang må jeg etterspørre dokumentasjon på dette. Hvor mange dykkere opererer rundt i forskjellige firma med klasse S? Jeg tviler på at dette er tusenvis. I alle fall om man tar med i betraktningen at vi har omtrent 1000 profesjonelle dykkere innaskjærs i dag; redningsdykkere og vitenskapelige dykkere inkludert. Alle har ikke klasse S.

Arbeidstilsynet må skille ut vitenskapelig dykking. Dette kan ikke sidestilles med annen innaskjærs dykking. Og for ikke å gjenta meg selv for mye, så viser jeg bare til det jeg skrev litt tidligere om at et samlet vitenskapelig dykkermiljø ønsker en internasjonal anerkjent standard for vitenskapelig dykking (ESD/AESD).

Avsluttende kommentar

Det er et viktig arbeid Arbeidstilsynet har gjort med å fremme forslag til endringer i forskrift, for å bedre sikkerheten til arbeideren under vann. Jeg er ikke uenig i at innen deler av dykkebransjen har det vært altfor liten oversikt og kontroll, og man har dessverre fått fatale ulykker som resultat. Men flere av de endringene som nå er foreslått, vil få svært store konsekvenser for en liten del av dykkerbransjen som forvaltes av Arbeidstilsynet, nemlig de vitenskapelige dykkerne. Det er positivt at Arbeidstilsynet vil legge til rette for bedre rapport-rutiner og muligheter for bedre oversikt over all virksomhet, noe som er helt nødvendig når vi ved neste korsvei skal gjøre opp status for å se på om tiltakene har hatt ønsket effektstørrelse eller ei. Bakgrunns materialet for de foreliggende forskriftsendringene er etter min mening for dårlig til å kunne argumenter godt for alle de endringene som nå er foreslått for all dykking.